

WORLD ARCHAEOLOGICAL CONGRESS (WAC) 4

Χρήστος Γ. Ντούμας

Καθηγητής Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών
Μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου του WAC για τη Νότια Ευρώπη

Από τις 10 ως τις 14 Ιανουαρίου διεξήχθη στο Capetown της Νότιας Αφρικής το Τέταρτο Παγκόσμιο Αρχαιολογικό Συνέδριο (WAC 4). Τον παγκόσμιο χαρακτήρα του το συνέδριο αυτό οφείλει όχι μόνο στις συμμετοχές — στο Capetown προσήλθαν 1000 περίπου συνέδριοι από όλο τον κόσμο — αλλά και στην οργανωτική δουλειά του και στον τρόπο προέγερσης των ποικίλων θεμάτων που εξετάζονται.

Η οργάνωση του WAC 4 ήταν άριστη από κάθε άποψη: άνετη και χωρίς δυσκολίες στέγαση, ευκόλη διακίνηση, συνεχής ενημέρωση και ψυχαγωγία των συνέδριων, αυστηρή τήρηση του προγράμματος. Καμία σύγκριση δεν μπορούσε να γίνει με το WAC 3 πριν από τέσσερα χρόνια στο Νέο Δελχί, όπου οι μινι τοπικοί διοργανωτές, διακρίθηκαν για την παντελή έλλειψη οργάνωσης — ούτε και πρόγραμμα δεν κάπνισαν να κυκλοφορήσουν στα τέσσερα χρόνια προετοιμασίας του συνεδρίου — οι δε επίσημες κλήσεις αρχές προστάθηκαν να ψυμούν τον επιστημονικό λόγο χάριν πολιτικών σκοπιμιτήτων. Αντίθετα, στο Capetown ο άνεμος ελευθερίας της σκέψης που διέπνεε ολόκληρο το συνέδριο ήταν τέτοιος, που ούτε να διανοηθεί κανείς μπορούσε ότι, μόλις πριν πέντε χρόνια, ακόμη και το βασίλειο του εγχώριου ανθρωπίνου στο ίδιο πεδίο βρήμο με τον λευκό ήταν εγγύχλια καθωσώρευση!

Εδώ αξίζει να υπενθυμίσουμε ότι το WAC (World Archaeological Congress) ίδρύθηκε ως παγκόσμιο μη κυβερνητικό οργανισμό το 1968 στο Southampton της Μεγάλης Βρετανίας. Εκεί, στα πλαίσια του Συνεδρίου της διεθνούς Ένωσης Προϊστορικών και Πρωϊστορικών Επιστημών (Union Internationale des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques, η U.I.S.P.P.), η βρετανική οργανωτική επιτροπή υιοθέτησε την πρόταση αποκλεισμού των υποκαρφικών επιστημών, επί όσων στη χώρα τους εφόσον υπάρχουν φυλετικές διακρίσεις (apartheid). Η αντίδραση της U.I.S.P.P. στην απόφαση αυτή και η εν συνεχεία άρση της υποστήριξης της στο Συνέδριο οδήγησαν στη διάσπαση και στη δημιουργία του WAC¹. Έτσι γεννήθηκε ένα νέο επιστημονικό forum με δημοκρατική οργάνωση και με εκπροσώπηση από ολόκληρο τον πλανήτη.

Μέλος του WAC μπορεί να γίνει οποιασδήποτε, αδιακρίτως φύλου ή εθνικότητας, φάνει να ενδιαφέρεται να θέσει και που το αποσπασμένο ή να αποδέχεται τις αρχές του. Το WAC διοικείται από **Εκτελεστικό Γραφείο** (Executive), στο οποίο συμμετέχουν δύο (ένος αρχαιότερος και ένας νεότερος) αντιπρόσωποι από τις παρακάτω περιοχές: Βόρεια Αμερική, Κεντρική Αμερική και Καραϊβική, Νότια Αμερική, Ανατολική Ασία, Κεντρική Ασία, Νότια Ασία, Νότιοανατολική Ασία και Ειρηνικός, Δυτική Ασία, Έγγυς και Μέση Ανατολή, Ανατολική και Νότια Αφρική, Βόρεια Αφρική, Κεντρική Αφρική, Δυτική Αφρική, Ανατολική Ευρώπη, Βόρεια Ευρώπη, Νότια Ευρώπη. Άλλα οκτώ μέλη του Εκτελεστικού προέρχονται από τον λεγόμενο Τέταρτο Κόσμο των θιγμένων, οριζόμενα από το Συμβούλιο της διεθνούς Συνθήκης Ινδίων, το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ιθαγενών και από την Ομάδα Εργασίας επί Θεμάτων Ιθαγενών Πληθυσμών των Ηνωμένων Εθνών².

Κάθε τέσσερα χρόνια γίνεται ένα μεγάλο συνέδριο (WAC 1, 2 κτλ.) με ευρεία θεματολογία που αφορά ολόκληρο τον πλανήτη. Τα ενδιάμεσα μικρότερα συνέδρια (Intergresses) περιορίζονται σε ένα μόνο θέμα με παγκόσμια προέγερση. Στα πλαίσια του ενδιάμεσου Συνεδρίου στο Vermillion της Νότιας Δακότες, ΗΠΑ (Αύγουστος 1989), με θέμα "Αρχαιολογική ηθική και η συμπεριφορά στον νεκρό"³, επετιμήθηκε και ο πρώτος Κώδικας Δεοντολογίας. Στο περιβάριο κάθε μεγάλου συνεδρίου (WAC) συνέρχεται το **Συμβούλιο** (Council), αποτελούμενο από τα μέλη του Εκτελεστικού Γραφείου και από έναν εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο κάθε χώρας, και εκλέγει το πρόεδρο του WAC, δηλαδή Πρόεδρο, Γραμματέα και Ταμία. Η ενημέρωση των μελών του WAC γίνεται με καταπονητικά φυλλάδια (**WAC News**) και το **World Archaeological Bulletin** (WAB). Τα επιστημονικά θέματα που αναπτύσσονται στα μεγάλα ή στο ενδιάμεσο συνέδρια εκδίδονται σε ειδικούς τόμους σειράς με τον γενικό τίτλο "**One World Archaeology**". Η παγκοσμιότητα του ενδιαφέροντος για θέματα που συγκεντρώνονται και στους τίτλους των 36 τόμων της σειράς που έχουν ως τώρα εκδοθεί, όπως π.χ. *What is an Animal?*⁴, *Who needs the Past?*⁵, *The Politics of the Past*⁶, *Early Human Behaviour in Global Context*⁷, *Archaeology and Language I-IV*⁸ (27, 29, 34, 35), *Cultural Resource Management in Contemporary Society*⁹, *The Constructed Past*¹⁰.

Τη σειρά αναμένεται να πλουτίσουν 12 ακόμη τόμοι από τις θεματικές ενότητες του 4ου Συνεδρίου, που αναπτύχθηκαν σε 14 συ-

μπίδια στεγασμένα σε ισάριθμες αίθουσες του Πανεπιστημίου του Capetown, μέσα σε ένα από τα γραφικότερα τοπία της περιοχής:

1. Ταυτότητα, Εθνικισμός και Τοπικές Φωνές (85 ανακοινώσεις).
2. Αρχαιολογία και Επαγγελματίες (27 ανακοινώσεις).
3. Κληρονομία και Αρχαιολογία (90 ανακοινώσεις).
4. Διαρρηξία του Πολιτισμικού Πλούτου (41 ανακοινώσεις).
5. Παίδεια και Παρελθόν (50 ανακοινώσεις).
6. Μετακίνηση, Μετανάστευση και Εγκατάσταση (36 ανακοινώσεις).
7. Πρώιμα Ανθρώπινα Όντα (79 ανακοινώσεις).
8. Πρώιμοι Γεωργητικοί/Κτηνοτρόφοι (46 ανακοινώσεις).
9. Αρχαιολογία και Περιβάλλον (57 ανακοινώσεις).
10. Ιστορία και Σύγχρονα Τοπία (52 ανακοινώσεις).
11. Αρχαιολογία του Σύγχρονου Κόσμου (57 ανακοινώσεις).
12. Τέχνη, Νόση και Πίστη (59 ανακοινώσεις).
13. Ανολιστοκράτεια Υλικά (53 ανακοινώσεις).
14. Αρχαιολογικές Τεχνικές (22 ανακοινώσεις).

Παρακολουθώντας κανείς τους πίνακες των περιεχομένων στους τόμους της σειράς "**One World Archaeology**", με λυπή διαπιστώνει τη σχεδόν παντελή απουσία ελληνικών ονομάτων. Λες και δεν απασχολούν τους Έλληνες επιστήμονες θέματα σαν τα παραπάνω. Είναι ολίγιστα όσα η υποεπίτροπος του WAC δεν είναι και τόσο γνωστή στην Ελλάδα. Μια πρώτη σποράει ενημέρωσή τους Έλληνων αρχαιολόγων μέσω του Συλλόγου τους, πριν από μερικά χρόνια, δεν είχε συνέχεια και σχεδόν ξεχάστηκε. Δεν είναι όμως η αγνοία η μόνη αιτία απουσίας των Ελλήνων αρχαιολόγων από τα παγκόσμια επιστημονικά fora. Γιατί ακόμη και εκείνοι που γνωρίζουν την ύπαρξη του WAC, αδυνατούν να καλύψουν εξ ιδίων το υψηλό κόστος συμμετοχής σε παρόμοια συνέδρια (εγγραφή, έξοδα ταξιδίου και διαμονής κτλ.) αφού αυτά γίνονται σε διάφορες πόλεις του πλανήτη. Έτσι, π.χ., μπορεί να εξηγηθεί η μη εμφάνιση 4-5 γνωστών Ελλήνων αρχαιολόγων στο Capetown, αν και είχαν δηλώσει συμμετοχή και τίτλο ανακοίνωσης. Για την κάλυψη του κενού αυτού θα πρότεινα τα παρακάτω:

1. Ενώσεις αρχαιολόγων (μονίμων, εκτάκτων, πτυχιούχων, φιλολόγων κτλ.) θα μπορούσαν να εγγραφούν με τη WAC καταβάλλοντας ετήσια συνδρομή \$ 100 ΗΠΑ. Με τον τρόπο αυτό:
  - όλα τα μέλη τους γίνονται εμμέσως μέλη του WAC και μπορούν να εκπροσωπούν την ένωση τους σ' αυτό
  - θα λαβούν δωρεάν όλα τα ενημερωτικά έντυπα του WAC (WAC News, WAB) και θα ενημερώνονται για τις δραστηριότητες
  - θα μπορούν να προμηθεύονται τους τόμους της σειράς "One World Archaeology" με ειδική για τα μέλη τιμή.

2. Βιβλίο τιμής Ιδρυμάτων που συνδράμουν την αρχαιολογική έρευνα (Πανεπιστήμια, Αρχαιολογικές Σχολές, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Ακαδημία Αθηνών, Αρχαιολογική Εταιρεία, Τεχνικό Επιμελητήριο) θα μπορούσαν επίσης να εγγραφούν με τιμή καταβάλλουσα \$ 40 ΗΠΑ ως ετήσια συνδρομή. Έτσι θα παρέχεται η δυνατότητα να ενημερώνονται οι αναγνώστες τους-ερευνητές για τις δραστηριότητες του WAC.

3. Σε συνεργασία με το ΥΠΠΟ ή και με άλλους φορείς οι παραπάνω ενώσεις θα μπορούσαν να προμηθεύονται τη συμμετοχή μελών τους σε θεματικές ενότητες συνεδρίων που συγκεντρώνουν ελληνικό ενδιαφέρον. Γιατί ούτε επιστημονικά σωστό ούτε εθνικά ωφέλιμο είναι να απουσιάζει η ελληνική επιστημονική άποψη για θέματα, όπως π.χ. "**Από τη Βαλτική ως τη Μαύρη Θάλασσα: Μελέτες στη Μεσοελληνική Αρχαιολογία**", στο οποίο είναι αριερωμένους ο 18ος τόμος της σειράς, χωρίς ούτε μια μελέτη που να αναφέρεται στο Βυζάντιο.

Ατήρηση για εγγραφή μελών στο WAC γίνεται να απευθύνονται στη διεύθυνση:
Dr. Robin Torrence, WAC Treasurer
Australian Museum
6 College Street
P.O. Box A285 Sydney Sth 2000, Australia

Σημειώσεις

1. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. WAB 1, 2 και 5.
2. WAB 2, σσ. 6-11.
3. Για το Συνέδριο αυτό βλ. *Ενημερωτικό Δελτίο της Αρχαιολογικής Εταιρείας* (ΕΔΑΕ) 8, Δεκ. 1989, σσ. 25-26.
4. WAB 5 Φεβρ. 1991, σσ. 22-23.